

Seznam příloh

Příloha č. 1: Protokol o rozhovoru + doslovná transkripce rozhovoru Ondřeje Bambase s Romkem Hanzlíkem ze dne 9.5.2017 v Praze (text)

Příloha č. 2: Protokol o rozhovoru + doslovná transkripce rozhovoru Ondřeje Bambase s Jáchymem Topolem ze dne 10.5.2017 v Praze (text)

Přílohy

Příloha č. 1: Protokol o rozhovoru + doslovná transkripce rozhovoru Ondřeje Bambase s Romkem Hanzlíkem ze dne 9.5.2017 v Praze (text)

Zadání: Mediální zobrazení hudební skupiny Psí vojáci mezi lety 1979-2013

Narátor: Romek Hanzlík, narozen 1961, hudební manager, produkční, promotér

Tazatel: Ondřej Bambas

Datum: 9. 5. 2017

Místo: Praha 1

OB (Ondřej Bambas): Vzpomenete si na první setkání s Psími vojáky, ať už to byla nějak samotná hudba nebo jednotlivé osobnosti kapely a jejího okolí?

RH (Romek Hanzlík): To vím úplně přesně, protože to bylo .... to bylo v roce 81... tuším, a jestli ne 81 tak to bylo třeba tak nějak začátek 80. let a tenkrát vlastně jsem se vypravil na koncert Extempore, který jsem měl jakoby takový, takovou modlu na začátku 80. let, to byla prostě jako fakt kapela, v té době mně nějak ty Plastic people úplně míjeli, s těma jsem se nikdy jako nepotkal v té době, ale vlastně ty Extempore jsem měl jako takhle.. A oni hráli takovej poloutajenej koncert za Prahou ve Všenorech, tak jsem se tam vypravil z Teplic a teprve na místě jsem zjistil, že tam hrajou 3 kapely: Zkárovanej přehled, Psí vojáci a Extempore. Takže tam jsem vlastně viděl Psí vojáky poprvý. Překvapilo mě jak jsou mlad'oučký hrozně a taky mě překvapilo, že prostě v té době vlastně člověk, kor třeba v těch Teplicích, tak byl odkázanej na to, co někde pochytil po známejch, no jasně, tak jako dostával to z televize, ale co se tam hrálo, tak to nemohlo jako nikoho uspokojit v té době, ale když něco chtěl vobjevit, tak musel hledat a což díky tomu, že jsem tenkrát začal hrát s FPB a Mírou Wankem, kterej byl mým spolužákem ze základky a vlastně manažera dělal Růžička, kterej jezdil na Jazzovou sekcí a vozil nahrávky, takže takhle jsme se dostali, takhle jsme objevili já nevím Residents, nebo Pere Ubu a celej ten okruh kolem Cutlera a Recommended Records. Takže pro mě jako slyšet i tenkrát vidět Psí vojáky i ten Zkárovanej přehled byl takovej impulz, že to jde dělat tu hudbu jako jinak, po svém, úplně po svém a neohlížet se na pravo na levo. Ještě si pamatuju, že tenkrát mě jako z těch Psích vojáků

nejvíc zaujal bubeník, jsem si říkal, jak je mlad'oučkej, že prostě to bude, že má takový perfektní jazzový cítění, to si tenkrát pamatuju že byl můj takovej pocit z toho. Tak to bylo úplně poprvé. No ale pak jsme se v FPB a pozdějc v Už jsme doma se se Psími vojáky potkávali hlavně v 80. letech a pak v tý první půlce 90. velice často, protože přeci jenom jsme byly kapely takovýho podobnýho zaměření, nebo jedný takový škatulky, takže ty pořadatelé nás často zvali jakoby společně. Já si ještě vybavuju velice dobře koncert, kterej byl tak v roce 85, v Praze na Rokosce, to už taky neexistuje, tam jsme hráli vyloženě dvojkonzert s nima a tam jsem si Psí vojáky poslech znova úplně celý a tenkrát jak v tý době to nazvučení nebylo moc extra, si pamatuju že v písničce Marilyn Monroe jsem mu nerozuměl Marilyn Monroe ale Mně dali modrou, tak jsem si říkal „Ten je odvážnej, to je docela vtipný.“ Pak jsem to po letech Filipovi říkal, jeho to hrozně pobavilo a pak někdy to dával k dobrýmu, že místo Marilyn Monroe zazpíval „Mně dali modrou“, vono když to člověk zadrmolí v tý melodii – „Mně dali modrou, tutudu“, tak to zní hodně podobně. Pak vlastně v roce 96 jsem přestal hrát, tak jsem moc nevěděl co dál, ale nakonec jsem se rozhodl, že udělám hudební agenturu a vlastně jsem začal s Už jsme doma, jsem zastupoval Už jsme doma, a pak se přidali jako Pavel Fajt, Pluto, Garáž, pro Ivu Bittovou jsem taky chvílku dělal a právě Psí vojáci no, takže vlastně v tý době jsem jim začal dělat jakoby manažera, i když já nevím jestli slovo manažer je tady zrovna to pravý slovo, protože to se všema kapelama se kterejma jsem vždy dělal si myslim že na prvním místě bylo že jsme byli jakoby kamarádi a pak teprve jako ... možná nevím jestli to bylo dobře, ale tak já to tak mam prostě, hlavně jsme byli jako kamarádi vždycky, a pak teprve prostě jako jsem byl ten manažer jako a ty muzikanti. Dokonce jsme spolu neměli nikdy, a to nemám ani dodneška, s žádnou kapelou nikdy nesepisuju smlouvu o zastupování, vždycky říkám, to je věc dohody, nikdy jsem se nechtěl s nikým jakoby hádat, já myslim, vždycky jsme se jakoby dohodli. To říkám jenom tak aby z toho vyplynulo, jaký jsme měli jakoby vztahy, že to bylo takový přátelský jako hodně no.

OB: A k tomu propojení došlo tedy v roku 96?

RH: To bylo tak 96, možná 97. Tak někdy v tý době, to už přesně taky nevím. Ze začátku to bylo takový období, kdy ten Filip vlastně už nepil, už se zklidnil, ale těsně předtím měl takový to svoje, měl tu svojí nemoc, ale ještě předtím měl to svoje takový nejvrcholnější období, kdy vlastně ho provázela pověst, jak prostě mu teče krev prostě z rukou a jak ničí piána – což ale není pravda, von piáno nikdy jakoby nezničil, takže, dokonce se stávalo, že pořadatelé měli strach, že to piáno jim rozbijou, a já jsem dával

osobní záruky že to uhradím, kdyby se něco stalo s tím piánem, ale piánu on by nikdy neublížil, maximálně si tam nalepil ty svoje texty lepíkama a museli to odmočovat nebo tak. Takže vim, že to bylo v hodně takovým, v tom jejich divokým období, hodně těch koncertů bylo takových, alkoholických no, a to prostě ten výkon ovlivnilo. Pak ten Filip začal bejt takovej víc ponořenej do sebe a i ty koncerty byly takový komornější a už nebyly tak divoký a spousta pořadatelů i diváků říkali: To už není ono. A já jsem jim vždycky říkal, tak čekali asi nějakou divokost a zběsilost a extravagnaci na podiu, místo aby ocenili že ten projev byl takovej komornější a možná nebyl takovej okatej nebo prvoplánovitě přitažlivej, ale člověk kterej si v klidu poslouchal a ponořil se do toho, tak si z toho odnesl určitě víc, než v těch alkoholických obdobích nebo divokejch, kdy ty koncerty byly fakt jako divoký občas.

OB: Co bylo náplní vaší práce, proměnila se tedy ta úloha nějak v průběhu těch let? RH: Já jsem, ne, to bylo pořád stejný, já jsem se jim staral o ty koncerty. Největší problém bylo vždycky piáno, protože ten Filip nechtěl hrát na jiný piáno než na dřevěný, což byl problém. Problém to nebyl v kulturákách nebo divadlech, protože tam většinou ten klavír nebo piáno měli, on Filip vždycky říkal, čím lepší piáno, tím lepší koncert. Takže občas takový ty rockový kluby, který piáno nemají, tak si ho půjčovali, to byl žalostný nástroje, tak to pro toho Filipa nebylo moc dobrý. Já vim, že jsme řešili, že bysme pořídili nějakou jakoby elektriku, ale on do toho nechtěl jít, protože říkal, že to piáno pokud je dřevěný, tak ho rozezvučí alikvotní tóny, což se u tý elektriky nikdy nestane, takže opravdu lpěl na tom dřevěným. Si vybavuju, že se občas stalo, že pořadatel kapele nakukal, že jsem odsouhlasil elektrický piáno a nepřipravil jim tam to dřevěný, takže ze začátku občas ta kapela na mě vlítla, já jsem ale nic neslíbil, to prostě oni je na místě trochu obelhali, já jsem řek nikdy jsem nikomu takovej ústupek neslíbil, neslibuju a slibovat nebudu, takže pokud to pořadatel řekne, tak si to vymejší. Občas se stalo, že koncert prostě nebyl, prostě někde to piáno třeba nezajistili vůbec, ale to byly řídký výjimky. Takže to bylo trochu specifický s tím piánem, není to něco co běžně v těch prostorech bejvá k dispozici. Nějaký prostě místa byly vyloučený, protože říkali my tam máme úzký schodiště a my se tam s piánem prostě nevytočíme, tak tam se nedalo hrát. Takže moje práce bylo domlouvat jim koncerty, aby ty koncerty zdárně proběhly všechny.

OB: Co považujete za svůj největší kariérní úspěch v souvislosti s Psími vojáky?

RH: Tak možná jeden z takových TOP okamžiků, že se mi podařilo uspořádat takovej festival v Japonsku. To souvisí s takovým nápadem, kterej byl původně pro Už jsme

doma, protože Už jsme doma hodně jezdili do ciziny, já jsem sám s nima odehrál asi 4 nebo 5 turné po Americe a 10, 15, 20 turné po Evropě po různých státech. Ze začátku to fungovalo dobře, pak už to šlo jakoby hůř a pořád se zabývali tím, jak to financovat, protože nikdo nedá grant na to, že kapela jede odehrát koncert do Marseille nebo Norimberku, tak mě napadlo tenkrát, že bysme vymysleli takovej putovní festival, kterej jsem nazval Czech music on the road, že by těch kapel mohlo být jakoby víc a požádali jsme o nějaký grant. V roce 2001 se mi to poprvý povedlo a tenkrát to vyjelo z Česka, přes Polsko, Lotyšsko, Litvu, Estonsko až do Moskvy a zpátky. Ale to bylo bez Psích vojáků, to byli Už jsme doma. Ono totiž občas s těma Psíma vojákama to bylo náročnější, protože Filip vyžadoval jednolůžkový pokoj, a já jsem ho nemoh poslat autobusem na třítydenní zájezd kde se spalo v autobuse, i když to byl takovej ten hotelbus, takže na takovou věc jsem ho poslat nemoh. Pak to Czech music on the road se opakovalo možná 4x, 5x na různých směřů Evropy, východ, západ i na jih a pak mě napadlo, protože Už jsme doma měli vazbu v Japonsku, kde v odehráli turné, vyšlo jim tam, měli tam vydavatele, tak mě napadlo zpunktovat to do toho Japonska, vymyslel jsem takovej česko-japonskej festival, podařilo se sehnat na to díky grantům Prahy a Ministerstva kultury a záštity Ministra zahraničních věcí, tenkrát Schwarzenberga, skutečně se podařilo to zafinancovat, takže odjely 4 český kapely: MCHB, Pavel Fajt, Už jsme doma a Psí vojáci. Byl to 4 denní festival v Tokiu, vždycky hrála jedna japonská a jedna česká kapela každý večer. Tak to bylo pro ty Psí vojáky takový „exotický“, mně se na tom líbilo vždycky to, to jsme měli i s Už jsme doma a to bylo i s těma Psíma vojákama, že přestože ty texty byly vždycky sdělný a důležitý pro tu hudbu, tak to vůbec nevadilo, že se zpívalo česky, ty lidi to prostě to tak brali. My jsme dokonce s Už jsme doma udělali desku v angličtině a nikdo ji na těch zájezdech nekupoval a všichni ji chtěli v češtině, že ta čeština k tomu tak patří, tak to byl takovej pokus, že ta angličtina nefungovala. On ten Filip byl spíš frankofonní, on tu angličtinu moc neuměl, spíš byl na francouzštinu, koneckonců měl vlastně kanadskou.. francouzsky mluvící přítelkyni, ale ona mluvila dobře česky. Takže to byl možná takovej...no a pak z koncertů úplně, když si to promítnu zpátky, několik mi jich určitě v hlavě uvízlo. Jeden z nich byl koncert k 20 letí kapely, to byl 4 hodinovej koncert bez přestávky v Lucerně, tak to byl vopravdu výkon a podařilo se nám to tenkrát vyprodat, což bylo úplně skvělý, tak to byl určitě jeden z vrcholných zážitků. A potom si pamatuju poslední, vlastně předposlední, nebo ty poslední 2 pražský koncerty který byly v Akropoli, to bylo, oni měli vlastně tak asi 2 roky pauzu když odešel Luděk Horký a

pak se vrátil Hazuka a to byl i pro mě takovej vlatně krásnej moment že najednou mi zavolali Psí vojáci někde z hospody a říkali Honza Hazuka jde do toho, budem znova hrát, jdeš do toho s náma taky? A já říkam No jasně, vokamžitě. A to byl poslední půl rok před Filipovo smrtí, kterej čekal kapelu, a to byl první pražskej koncert, myslim že byl taky vyprodanej, v Akropoli, s tím Honzou Hazukou a to byl vlastně nejradostnější koncert kterej s nima pamatuju, to bylo vopravdu nádherný, v zákulisí se vzadu všichni objímali, já si pamatuju Jáchyma Topola, že říkal já jsem tak šťastnej že to děláš, to byla taková radost to bylo krásný. A k tomu v kontrastu v dubnu, to bylo 2 roky před smrtí Filipovo, koncert, možná to byl březen ještě, nebo přelom března a dubna taky v Akropoli a tam už tomu Filipovi bylo hodně špatně a trápil se. Po koncertě řek, že mám zrušit úplně všechny koncerty, což bylo u něj docela často, že řek ať to zruším, že je nemocnej, ale tady bylo vidět, že mu je fakt špatně a ten koncert už to, no. A on řek ať se všechno zruší kromě koncertu v Amsterdamu, kterej byl domluvenej a kam hrozně toužil jet a ten koncert to už bylo vlastně tři tejdny před smrtí, to jsme ale my nikdo nevěděli, no a tam už byl hodně špatnej, bylo mu fakt jako hodně zle a ten koncert taky nikdy nezapomenu, protože jsem tak trpěl s ním, já jsem se na to ani nemohl moc dívat, protože bylo vidět jak se trápí, jak mu to nejde, jak hrozně moc chce a myslim, že to poznali i ty lidi, že mu jako není dobře. Tak to byl takovej vlastně takovejch momentů nebo koncertů, který nikdy nezapomenu.

OB: Co byste řekl, že určovalo, nebo charakterizovalo Psí vojáky?

RH: Já jsem vždycky říkal, že psí vojáci jsou tak mimořádný, že prostě nikdo nehraje tak jako voni, takhle nehraje žádná jiná kapela na světě. Na nich myslim je mimořádný to, že i když člověk třeba tu písničku nemusí znát, tak stačí pár prvních taktů a ten zvuk nebo ten výraz je tak ojedinělej, že každěj vopravdu hned ví, že to jsou Psí vojáci. To na nich bylo hrozně cenný, když dneska 99 % kapel na světě hraje stejně, všichni kopírujou to samý, tak bejt takhle nezaměnitelnej a originální, to mělo vobrovskou cenu, takovejch kapel je hrozně málo.

OB: A v rámci čs. hudební scény byste je kam zařadil?

RH: Tak já si myslím, že (...) ty škatulky jsou takový těžký vobčas, jo. Je to vlastně alternativní hudba, i když voni vlastně pak spadli do undergroundu, i když tam spadli spíš jako že tam tak spadli, možná proti svý vůli. Když vezmu, že jeden směr byli Plastici a pak ten underground a druhej směr taková ta česká alternativa, taková ta dobrá, jako Jablkoň a Už jsme doma a Zuby nehty, tak je vidim přesně někdy mezi tím, mezi těma táborama, i když hudebně asi spíš k tý český alternativě, ale k tomu

undergroundu byli vtažený okolnostma jako třeba zákazama a výslechama a tím, že vlastně i, což byl ten památnej koncert ve Veltrusích, kam si udělali Psí vojáci koncert sami pro sebe a pro svoje kamarády a přijeli tam i Magor a tadyta parta a vlastně je do toho tak nějak jakoby... Psí vojáci z toho tenkrát radost neměli, to vim, že se tam objevili, ale vlastně tak nějak do toho spadli. S tím souvisí vlastně i první Filipovo veřejný vystoupení, kdy byli odmítnuti v Rubínu, že tam přišli s Jáchymem, jestli by si tam nemohli jakoby zahrát a oni Jo vy jste synové toho disidenta, tak to ne a oni přišli zklamaní domů a tam zrovna na návštěvě u pana Topola byl zrovna Havel a tak si posteskli co je potkalo a Havel řekl no tak si kluci zahrajou u mě na Hrádečku. Takže to bylo první Filipovo vystoupení veřejný, bylo mu 12 let a vystoupil před Plasticama, u Havla ve stodole a tak se to možná tak takhle nalajnovalo ten underground tímhle tím, i tím svým původem, že ten jeho tatínek vlastně jako disident... a s tím Havlem, tak je to do toho undergroundu je to nasměrovalo.

OB: Myslíte ale, že záměrně to nedělali?

RH: Určitě ne záměrně. Oni říkali, že vlastně chtěj, Filip si myslel tak jako naivně, že vlastně jejich první koncert Psích vojáků, úplně první, byl na Pražskejch jazzových dnech a Filip říkal že vlastně si myslel že teď budou normálně hrát, je vůbec nenapadlo že by s tím mohli narazit někde. Ale vlastně díky tomu, že patřili do té party jako undergroundový jako Havel, Plastici apod., že se tak oznámkovali, tak tím do toho spadli. Určitě jako vo to neusilovali, Filip toužil hrozně hrát a nebyl šťastnej, že mají tady tu nálepku a musejí hrát tajně, což vedlo ve druhý půce 80. let k tomu že si změnili název na PVO, což znamenalo Psí vojáci osobně, a po té změně názvu jim bylo umožněno veřejně hrát.

OB: Dokázal byste nějakým způsobem popsat vztahy v kapele?

RH: Tak vono to všechno.. Psí vojáci byli taková kapela, která vlastně stojí na jednom člověkoví, což je ten Filip. Víceméně já je pořád vnímám jako klavír se zpěvem, bicí, basa, sice se občas míhali další nástroje jako třeba saxofon, ale já si myslím, že to bylo jako epizodní, že tadyta sestava je jakoby základní. Oni se všichni tihle tři kluci Hazuka, Skála a Filip znali od první nebo druhý třídy, takže je pojilo víc než nějaký tóny, je pojilo celoživotní přátelství, tam bylo víc než ta hudba a to bylo hodně úžasný, že celou tu dobu drželi spolu. Je jasný, že, ... no... takhle, Filip nosil, mně se třeba líbilo to, že pod ty písničky jako autoři hudby se podepisovali všichni členové kapely, že to měli tak zavedený, i když správně by to mělo být tak, že autorem je ten kdo přinese ten nápad, ale voni to podepisovali všichni, je teda fakt že voni to dotvářeli pak v té zkušebně, ale

většinu nápadů přinesl vždycky Filip, tak to taky bylo takový symbolický a hezký, že tím dávali najevo takovou nějakou sounáležitost a ukazuje se to, že celou tu dobu celou existenci i po Filipově smrti, že to byli vopravdu velký kamarádi, vlastně Honza Hazuka se staral chvilku vo tu pozůstalost a i Filipovi v nemoci pomáhali, takže to bylo určitě víc než vobyčejný přátelství a to na tom bylo to hodně důležitý.

OB: A bylo nějak určeno jak se bude skupina prezentovat na venek, kdo bude mluvit, kdo bude zdůrazňován?

RH. To vyplynulo úplně samo, že ten Filip byl prostě ten frontman a ti dva byli ti „doprovodní hudebníci“, ale byli určitě rovnocenní jako hudebníci, i jako autoři, ale tak nějak to vyplynulo že ten Filip byl ten tvůrce těch melodií na tom podiu, tvůrce těch slov i toho projevu vůbec, tak si to sám vlastně uváděl, sám si to tvořil nebo rozhodoval. Je fakt, že byli jakoby 3 společně, ale ten Filip nejvíc rozhodoval, hodně se to řídilo jím.

OB: Prostřednictvím médií myslíte, že dostávala veřejnost nějaký obraz o té skupině?

RH: Určitě. Já jsem byl překvapenej když jsme dělali rešerše pro film Takovej barevnej vocas letící komety, tak jsme dělali rešerše nejen v tisku, ale i v televizi a byl jsem překvapenej, kolik se toho zachovalo v tý televizi, co existuje a kolikrát se v tý televizi objevili. Je jasný, že mluvíme hlavně o 90. letech, pak nás tady všechny začala válcovat komerce a dneska ta okrajová hudba v tý televizi už místo moc nemá. Ale v tý euforii po revoluci, hlavně ta první půlka 90. let se tam objevovali hodně často, protože najednou byl zájem vo to, co vlastně bylo pod povrchem v těch 80. letech, co v tý televizi běžně nebylo a o čem se běžně nepsalo, takže to byla taková doba, kdy prostě byly dobrý televizní pořady jako Bago nebo Šedesátka, byl Rock a Pop, kterej všichni kupovali, nebyl internet žejo, tak se kupoval Rock a Pop a tam ty lidi byli lačný po těch informacích a určitě se o nich hodně v tý době mluvilo. Ale zas byl to trochu nepřírozonej úkaz, kdy stejně nepřírozonej bylo v těch 80. letech kdy se museli pomalu skrývat s tou hudbou, tak stejně nepřírozonej byl ten velkej zájem v těch 90. letech a pak se to tak jakoby zklidnilo a bylo to jakoby normální, v tom novym století, v těch nultých letech, už to bylo tak, jak by to bylo, kdyby bylo všechno normální v tý společnosti. Tak von Filip měl i takový jakoby vobrovský charisma, vono se mu nedalo moc jakoby vodporovat, všichni ho tak jakoby poslouchali, vždycky tak muselo být jak von řek, těžko se mu vodporovalo, lidi si mu netroufli moc..., šla z něj, měl takovou nějakou auru, vím, že já jsem taky cejtíl takovej vodstup často, ale to bylo takový jenom jakoby zdání, protože byly vokamžiky kdy dokázal člověka i vobejmout. Von si žil potom v takovym svým světe, hodně uzavřeně, vopravdu hodně introvert. My jsme když jsme

dělali film tak jsem se lidí vždycky ptal, když jsme dělali rozhovory, jestli si myslí, že Filip byl introvert nebo extrovert a ty odpovědi byly vždycky pokaždý jiný, já bych vždycky řekl, že Filip byl vod přírody obrovské introvert, akorát tím alkoholem otvíral nějaký brány a stával se extrovertem. Nebo tak že v té první etapě, než přestal pít, tak tam určitě bylo extrovertní chování, ale potom se hodně uzavíral, v tom bytě v těch Holešovicích a žil úplně si v nějakém svém mikrosvětě, s Mozartem. Mozarta, toho úplně zbožňoval, třeba jsme pak našli v té pozůstalosti, že měl třeba Dona Giovanniho, ale ne jednou, třeba desetkrát, různý verze.

OB: A i tenhle ten aspekt byl nějak reflektován v těch médiích, právě ty problémy Filipovo?

RH: Jo tak určitě. Hlavně v tom nejdivočejším období to viděli úplně všichni, to ty lidi poznali. Ale jak jsem říkal, potom zas říkali Já vono to už není vono, jak už nepije. Ale pamatuju si i několik televizních pořadů, kde von vo tom i mluvil, vo tom svém ponoru, nebo jak opustil ten.. dokonce řekl doslova: střízlivost je největší droga, takže určitě se vo tom muselo psát.

OB: A dokázal byste říct, který ten hudební moment byl nejsilnější právě v rámci mediálního zobrazení? Co jim například mohlo získat popularitu?

RH: Já myslím, že to nejsilnější období byly opravdu právě ty 90. léta, kdy tenkrát vlastně vznikly i ty největší hity, jako, nebo vešly ve známost jako Žiletky, S bohem a řetěz, a spousta dalších a se ukázalo, že vlastně ty další desky i když byly dobrý, tak na těch koncertech pořád hráli to, co vlastně bylo na desce Národ psích vojáků, to byla taková kompilace z několika alb a tam byly takový ti jejich jakoby „hity“ a to vlastně hráli až do úplného konce tyhle písničky a to bylo vlastně jejich nejsilnější období, kdy ty skladby měly největší tah a největší sílu a nejvýraznější vyznění. Jenže právě pak Filip třeba ty Žiletky nechtěl už zase hrát, ale dával to jako přídavek, měl to schovaný, nebo I am Lucky, Prší, Russian mystic pop 4, to jsou písničky který hráli potom už pořád. Posledních 10 let pak ty písničky už se nerodily skoro vůbec, myslím, že ten Filip neměl nějak už jakoby, kdyby mu došly nápady, všichni říkali novou desku, novou desku, ale myslím, že kdyby po tom comebacku, před Filipovo smrtí, že tam měli tak našlápnuto, že vim, že ty písničky nový byly na spadnutí a kdyby bývaly vznikly, tak by byly nejužasnější ze všech, ale k tomu už bohužel jako nedošlo. Ale pro mediální vobraz, já myslím, že písničku Žiletky znali úplně všichni, kdežto třeba Myši v poli, tu už třeba tolik lidí nezná, ale teda ty, co to sledovali, ty určitě jo, ale ty co to sledovali tak na půl, tak já myslím, že Sbohem a řetěz nebo Žiletky, tak to znali úplně všichni, to

byly vopravdu takový hity. Ne hity do hitparád, ale přeci jen pořád se pohybuju v okrajový hudbě, žejo.

OB: Vy jste říkal, že jste se staral zejména o ty koncerty, měly nějak Psí vojáci zajištěnu i tu mediální pozornost, nějaký PR?

RH: Vydávání desek, to si řešili sami, s Indies. I když první desky vyšly u Globusu, tak vim, že když vyšly ty první desky tak ty lidi byli tak hladový po všem, že to nepotřebovalo propagaci skoro žádnou, všichni to chtěli. Co se týče vydávání desek, nebo alb, tak to by měl řídit vydavatel, ale já jsem tomu pomáhal. Jasně, když kapela hraje koncert v Zábřehu, tak to je ta publicita věc místního pořadatele. Já jsem se snažil vo tu publicitu v momentě, kdy bylo nový album nebo nějaký významnej koncert a já jsem se jim snažil vštěpovat to, že využívat ty příležitosti k propagaci, aby měli novináři důvod psát, tak jsem to doslova vždycky říkal. A to není koncert v Zábřehu, ale třeba když vyjde deska, nebo jsem vždycky říkal, musíme udělat mimořádný koncert, takže jsem na ně apeloval, abysme dělali výroční koncerty, já vim že ten Filip se tomu bránil, těch 20 let to teda ne, ale pak jsem říkal uděláme 25, 26, 27, 30, tak to pak svolil k tomu, že vždycky uděláme po pěti letech ty velký koncerty. Voni den vzniku kapely měli pevně daný, to byl 2. listopad 79 nebo 78, teď nevím, voni za vznik kapely považovali ten první koncert na Folimance, kdy hráli v rámci Pražskejch jazzových dnů, takže tam určit datum nebyl problém a já jsem říkal můžu udělat tiskovou zprávu a novináři vo tom napíšu, máte výroční nebo máte desku, takže to se řešilo. Takovou tu běžnou publicitu, když se hrálo na Moravě, nebo kdekoliv jinde, tak to obhospodařovali ty místní pořadatelé.

OB: Dalo se to do jisté míry tedy ovlivnit?

RH: Tak von ten svět je malej, spoustu těch novinářů člověk zná osobně, tak se jich člověk moh zeptat hele můžem vo tom něco napsat. Dneska je ta doba jiná, dneska nikdo vo ničem nenapíše, tenkrát ty novináři psali vochtově vo všem, měli radost že to můžou napsat, i když to nebyl mainstream tak přesto se vo tom psalo jako určitě, vždycky když byl ten koncert tak to bylo ve velkým povědomí, anebo když vyšla nová deska, tak určitě taky, vždyť každej čekal až vyjde, Rock a Pop dělal recenze na desku, vždycky vo tom napsaly takový ty nejhlavnější deníky jako Lidový noviny, iDnes nebo MF DNES, vždycky vo tom napsali, určitě, dneska už moc ne ale v tý době jo.

OB: Vy jste už zmiňoval, že kapela se dostala i na několik koncertů do zahraničí, tak, třeba tady to se dalo taky komunikovat v českých médiích? Bylo to zajímavý, atraktivní téma?

RH: No, já jsem třeba z toho Japonska vydal nějakou tiskovou zprávu, že to proběhlo, tak dvakrát třikrát se to někde objevilo, to už byly ty nultý léta, to už ten zájem, já ani nevím co to bylo za rok 2009, nebo 2008 asi, to už se vo tý okrajový hudbě už tolik nepsalo, dřív by to otiskli všichni a teď tak jako dvě tři média něco jako se objevilo, že něco takovýho proběhlo. Že Psí vojáci byli v Americe o tom nikdo nemluvil vůbec nějak, to proběhlo tak nějak potichu.

OB: Sledoval jste zájem zahraničních médií?

RH: Po tom Japonsku jsem určitě hledal, co se napsalo někde. Něco se napsalo, něco bylo. V tý Americe nevím, protože to tenkrát si Filip dohodl nějak přímo s ambasádou, já jsem tomu pomáhal nějak trošku produkčně, ale neřešil jsem ty koncerty, aby se vo tom nějak jakoby psalo, koneckonců ambasáda má svýho nějakýho tiskovýho ataše nebo tiskovýho pracovníka, kterej to udělá určitě líp než já, protože vono propagovat jako něco... Ale skvělý bylo, že třeba New York Times, když Filip umřel, tak New York Times vo tom napsali, takže to je úžasný a dokonce jako pěkněj článek, kterej nebyl extra dlouhej, ale ani krátkej, takže přeci jen to je dobrý, to vo něčem svědčí. Takže když Filip zemřel, tak bylo úžasný, že vlastně i ten večer se to objevilo ve zprávách v televizi, všechny noviny vo tom napsali, mediálně to bylo vopravdu... aniž by člověk vo to usiloval, tak to bylo všude, včetně toho NY Times. Vím že ještě byl takovej docela dobrej rozhovor v souvislosti s tím koncertem v Holandsku, on totiž Filip hrozně nerad dával jakoby rozhovory, ho to tak nějak ne obtěžovalo, ale nějak se do toho nehrnul, kolikrát to jakoby vodmít, často musel jsem ho přemlouvát, moc jakoby nechtěl, těch posledních 10 let skoro vůbec, on teda i ten zájem byl menší než v těch 90. letech, to mě samotnýho překvapilo kolik rozhovorů nebo pořadů s Psíma vojákama jsme objevili.

OB: Který komunikační nástroj byste zdůraznil, že byl nejvýznamnější s tou veřejností nebo s fanouškama?

RH: Každá doba měla něco jinýho. Teď vlastně si to neumíme představit bez internetu nebo Facebooku. Teď vzhledem k tomu, že už noviny vo tom už tolik nepíší a je votázka jestli ty diváci který na takový koncerty choděj ty noviny čtou, takže dnes se všechno naprostá většina vodbívá po internetu. To čeho si všichni všimnou je venkovní reklama jako plakáty, protože na těch městech, který maj 20, 30 50 tisíc ty plakáty fungujou úplně nejlíp a v těch 90. letech to bylo Rádio 1, to byl jeden kanál, to poslouchali úplně všichni, pak se to rozměnilo potom, všichni četli Rock a Pop a Lidový noviny a byl zájem vo tom psát, v těch 90 letech určitě rozhlas, což znamenalo

Radio 1 a tisk, což znamenaly ty tituly co jsem zmiňoval. Především teda, vono jich bylo víc, ale tyhle byly takový nejrozšířenější, kde se dalo o tom dočíst.

OB: To kulturní prostředí se určitě změnilo po roce 89. Z vašeho pohledu, protože Vy sám jste se ho zúčastnil jako umělec, tak jak byste ten přerod charakterizoval?

RH: Tak napřed se nesmělo nic, pak se mohlo všechno, takže bych na to řekl jenom jedno slovo: euforie. Najednou prostě všechno šlo, najednou se dalo svobodně nejenom mluvit, ale i hrát. Zatímco předtím uspořádat koncert bylo spíš otázkou jak obelstít úřady, tak najednou uspořádat koncert bylo strašně jednoduchý, protože všichni to chtěli, ty lidi po tom byli hladový, bylo spoustu vochovejch lidí, který byli schopný ten koncert uspořádat a všichni pořád hráli, furt a všude bylo plno a bylo to strašně jednoduchý a úplně euforický a úžasný, protože to bylo krásný v období, určitě. Myslím, že pro tyhle ty kapely z toho našeho okruhu úplně nejlepší období, který mohlo bejt. Já jsem si to uvědomil, když jsme dělali ten film vo tom Filipovi, jak jsme skládali ten jeho život, ty různý životní jakoby etapy, tak vod toho roku 2010, těch posledních deset, dvanáct let, nebo možná i patnáct, už to bylo všechno stejný, už prostě jako koncert, deska, takový jako normální, že všechno zásadní se odehrálo na přelomu 80. a v první polovině 90. let. Tam bylo takových událostí, že 90% toho hudebního života se vešlo do období pěti šesti let tý euforie a co bylo potom, to už je jenom zbývajících 10% toho hudebního života, i když to říkám trochu v uvozovkách, jenom tím chci dokumentovat, jak to bylo úžasný období.

OB: A myslíte, že to teda skončilo pouze s opadnutím té euforie nebo že tam byl další element?

RH: Tak pak se to tak jakoby zklidnilo. Lidi se jako namlsali, nebo namlsali, teda stalo se to jakoby normálním. Je třeba mít na mysli, že to je pořád hudba na okraji, okrajová hudba a do toho středu se dostala jen díky tomu společenskému dění a tomu politickému obratu. Když se to všechno znormálnělo tak se tahle hudba vrátila tam, kam patří, na ten okraj. Okrajový kapely člověk nikdy neuvidí v nějakých sobotních estrádách v televizi, určitě je nikdy neuvidí v televizích komerčních jako Nova nebo Prima, tam vlastně nikdy nebyli.

OB: A neměla nějaká kapela, ať už potenciál nebo právě snahu se tam dostat z toho alternativního ranku?

RH: Jo, tak příklad je třeba Mňága a Žďorp, ti do toho šli takhle. Ti vlastně opustili, nebo nemůžu říct opustili, oni ho neopustili tenhle svět, ale toužili po tom prostě stát se úspěšnou kapelou, pak se člověk musí zeptat, co pro něj znamená bejt úspěšnou

kapelou a když si odpoví prostě modelem prodat co nejvíc desek a mít co nejvíc diváků, tak ta Mňága se vydala touhletou cestou a držej si to, ale nic ve zlým, oni to tak maj a stali se trošku popíkem jakoby no, i když to není úplně popík typu Vondráčková, ale vydali se touhletou cestou, chtěli bejt úspěšní a měli dobrej odrazovej můstek k tomu. Ale pak vlezli, vím že oni zrovna vlezli do televizních pořadů takových podivných, takhle, ono taky záleží jak si člověk udělá nějaký žebříček hodnot a já si pořád myslím, že pro umělce musí být prvotní ... prostě přinášet nějaký sdělení nebo poselství a že hudba nebo umění vůbec je odkrývání tajemství. Ale člověk na to může nahlížet taky tak, že úspěch je jak jsem říkal prodat co nejvíc desek a mít co nejvíc fanoušků a pak vlastně tomu podřídít i to, že jdeš do nějakých podivných jakoby televizních pořadů. Proč jsem o tom začal mluvit – právě v té první polovině 90. tenhle pocit toho odkrytého tajemství sdílelo strašných lidí, ať už jako umělců nebo posluchačů, a pak najednou se to začalo měnit a teď se to změnilo úplně. Všichni se zaklínaj slovem sledovanost, všichni honí procenta diváků a dělají pro to všechno, ať už jsou to televize nebo vlastně i kapely a pak vznikaj dost divný hudební pořady a kapely do nich lezou v domnění že jim to pomůže. (smích). Myslim že právě kolem roku 95, 96 se tohleto zlomilo, že tady napřed dělali všichni všechno z nadšení a nějak o tom nepřemejšleli a najednou přišla TV Nova a podobně rádio Evropa a podobný stanice, který na to šli úplně jinak a jednoznačným kritériem byly prostě divácký procenta a nic jinýho než divácký procenta a ti nás začli trošku jakoby válcovat. Bohužel v té době Česká televize, která si držela pořád svůj ksicht, tak tomu jeden čas trošku podlehla. To bylo v momentu, když TV Nova měla s něčím úspěch, tak Česká televize to začala napodobovat. Když TV Nova začala dělat sobotní komerční estrády vod osmi hodin, aby zabavila co největší procento diváků, tak Česká televize to začala taky kopírovat takovejhle model podobnej a dneska se v sobotu v osm večer na televizi moc dívat nedá. I když si myslím, že Česká televize dělá dobrý věci pořád, je to úžasný, to co běží na Artu nebo na Dvojce, přeci jenom pořád všichni mají toho jedinýho boha, a to je sledovanost, procenta.

OB: A u Psích vojáků byl jaký hnací motor?

Určitě jako dostat ze sebe nějaký sdělení. I ten Filip vlastně říkal, že jeho písničky jsou vlastně jakoby jeho deník, i když to musíme chápat jakoby zašifrovaně, nebo v uvozovkách, vlastně odkrýval svoje nitro. Takže tam rozhodně šlo jenom vo to,..je to.. Psí vojáky ...nemůžu říct, že je nezajímalo kolik lidí přijde na koncert, to je určitě zajímalo, ale nebylo to to, čím by se řídili v té jejich tvorbě, pořád to dělali jak jim

zobák narost, pořád to dělali po svojem, takže tím pádem se museli s těma komerčníma televizníma stanicema minout. To z toho vyplývá samo vo sobě.

Příloha č. 2: Protokol o rozhovoru + doslovná transkripce rozhovoru Ondřeje Bambase s Jáchymem Topolem ze dne 10.5.2017 v Praze (text)

Zadání: Mediální zobrazení hudební skupiny Psí vojáci mezi lety 1979-2013

Narátor: Jáchym Topol, narozen 1962, dramaturg Knihovny Václava Havla

Tazatel: Ondřej Bambas

Datum: 10. 5. 2017

Místo: Praha 1

OB (Ondřej Bambas): Jak by jsi popsals svojí pozici ve skupině Psí vojáci?

JT (Jáchym Topol): Jako textař. Jako textař, kamarád a první, úplně první doba, úplná prehistorie, vlastně něco jako spoluzakladatel, ale tahleto doba spoluzakladatelství ta fakt sahá do dětství. My jsme si s bráchou hráli na kapelu před zrcadlem, kdy já jsem si pak hrál, když už jsme byli rozumnější na Raye Manzareka ze skupiny The Doors a brácha na Jima Morrisona. Což znamená, že mu mohlo bejt třeba tak dvanáct let a mně o tři roky víc. A potom, když ta kapela začla se scházet v tý základní sestavě, což byl Honza Hazuka, David Skála a pak všelijaký co tam brousili a začli jakoby hrát, jakoby doopravdy. Tak ta tam u toho už jsem vůbec nebyl. A ta role textaře byla taky strašně jednoduchá, protože jsem pořád psal nějaký básničky a texty a brácha si z těch hromad papírů, nebo z těch trsů papírů vzal co chtěl a vůbec to nikdy nebylo tak, že bysme seděli u klavíru, on něco hrál a já mu k tomu něco psal a vůbec to nebylo tak, že bysme se o tom bavili. To bylo potom třeba s Monikou Načevou, tady to bude refrén, tady to zkrat', tady to ještě sloku. To bylo ještě s Monikou, ale s Filipem to nebylo vůbec, vzal si papír a udělal to, nebo to neudělal.

OB: A u toho základního bodu, kdy vznikla ta kapela byl tam nějaký jiný hnací motor, než to mít kapelu, jestli tam byl nějaký jiný záměr?

JT: Myslím, že vůbec ne, že tam bylo jenom přesně tohle, co říkáš. Mít kapelu. A jako matně si pamatuju na takovou dobu, nějaký vystupování na jazzových dnech, když oni už vlastně byli ta kapela, tak u toho už jsem vůbec nebyl. Nebyl jsem na jediný zkoušce. Vůbec jsme se nijak neradili o ničem a ten název jsem vymyslel někdy během nějakýho (...) normálního života. Že jsem četl tu knížku Malý velký muž od Thomase Bergera,

furt jsem otravoval jako Psí vojáci, to je skvělý, to je krásný a říkal jsem jména těch indiánů jako Dvě Děťátka, nebo Vysoký Býk, Stará Stanová Kůže a tak jsme tomudle propadli, že oni to pak pojmenovali Psí vojáci, no. A teďka jsem ti vlastně hrozně rychle řekl úplně všechno, co s tímhle jsem měl kdy společného.

OB: A vy? Cítili jste se být součástí undergroundu?

JT: No, myslím, že docela určitě. S patričnou hrdostí, ale blížení se k tomu undergroundu trvalo dlouho a bylo vlastně docela složitý. Já si pamatuju jako jednu z takovejch dětských věcí, maniakální prohlížení toho alba, který vydali Boží mlýn to vydal, takový to (...) prostě ta slavná deska Plasticů, jak se tam škleběj a u toho byl takovej, taková jako brožurka, kde byly fotky. Kde byly fotky všech těch lidí jako je Brabenec, Bondy a Mejla. Jsem si to prohlížel a líbili se mi jak maj dlouhý vlasy a zajíček a vůbec jsem nevěděl, jestli ty lidi žijou, nebo jestli žijou v Americe, nebo jestli jsou ve vězení a tak dál. A vlastně to seznámení, k tomu seznámení proběhlo samozřejmě přes nějaký známý. Já si pamatuju třeba Ivana Bierhanzla, nebo Tomáše Lišku nebo pak tam hrála roli byt Němcových v Ječný ulici David Němec. Takže my jsme se seznamovali jako ta dlouhovlasá mládež, že jo. A to, že pak poprvé někdo na náš večírek, jako ten Ivan Bierhanzl dotahal třeba Jirouse, to byly úplně mystický okamžiky, protože jsme vůbec nevěděli o co jde, nevěděli jsme, že je někde nějaký underground. Četli jsme nějaký samizdaty a vyráběli. Vlastně, tyhle ty lidi jako Plastic People v takový pozici jako mytologickejch bytostí. To se mi hrozně líbilo, když mi vyprávěl o něco mladší (...) ten (...) má tu Guerilla Records, Lábus, kterej byl zloun, tak mi vykládal, že někdy jezdil autobusem do Prahy a chodil, protože se bál jít do toho velkého města, že se ztratí. Tak chodil okolo autobusovýho nádraží Praha Florenc, jestli potká nějaký máničky a ptal se jich, jestli znaj Plasticity, jo. Nebo ten Egon Bondy, taková mystická postava, jsem vůbec nevěděl, že bydlí čtvrt hodiny chůze od nás, od Lužickýho semináře, že bydlí v Nerudově ulici. Vůbec jsem nevěděl, jestli žije v Americe, nebo jestli je dvacet let mrtvej, až pak mě k němu někdo odved, asi Petr Placák. Takže to seznamování bylo takový, že ti bylo jedno, jestli je to za tejdén, nebo za rok, úplně primitivní.

OB: A co tam tedy bylo za ten motiv, že jste k nim vzhlíželi, nebo že jste se s nimi chtěli setkat?

JT: Tak, jednak se nám líbila ta hudba, jednak nás přitahovalo to naprostý tajemno. Já si myslím, že do toho undergroundu jsem přistoupil hned z Foglarovek, jo. Jaroslav Foglar, Velký Vont, Tajemná Stínadla, Šerosvit, Pronásledování, Dobrodružství, tak

vlastně tohle jsem četl někdy v těch třinácti, čtrnácti, no a pak patnáct, šestnáct, sedmnáct už jsem okamžitě zaplul do toho undergroundu. A ta konspirace, a to, že nemluvíš do telefonu a to, že tě můžou kdykoliv sebrat, to mi připadalo jako normální život a vlastně mi to vyhovovalo ten život toho psance, protože jsem taky četl romantické básníky, teda spíš prokleté básníky jako Rimbauda, Baudelaira a Villona a připadalo mi bezvadný ty verše Ivana Jirouse, který přišly až potom, takový to Kriminál a putyka, Chléb vezdejší básníka a četli jsme Kerouaca a takový to, že je člověk vyděděnec a že je outsider a že je mimo a že ho pronásledují, to nám připadalo jako jedinej pravej, možnej životní postoj.

OB: A byla tam nějaká hranice, za kterou jste si říkali, že už byste nešli?

JT: Tak já si dobře pamatuju, to už bylo pozdějc, jsme dělali Revolver revue, to už bylo nějakých jednadvacet, dvaadvacet, tak jsme se vždycky bavili o těch výsledích a říkali jsme si „No ty vole. Na gestapu, to bych nezvlád.“, jo. Jako nějaký facky a nějaká osmačtyřicítka, to k tomu patřilo, ale takový třeba, jako když Třešňáka škrtili ručníkem, nebo mu zapalovali nehty, nebo mně jednou vyhrožovali nožem, tak to už bylo moc, no. To byl člověk připravenej, pokud by to šlo, emigrovat. My jsme věděli, že nejsme v pozici těch partyzánů a když tak je zabijou, ale tohle bylo moc, no. Byly takový doby, kdy se k tomu schylovalo, to byla třeba ta akce Asanace, kdy spoustu těch lidí zmlátili na ulici a spousta těch starších právě odjelo, jo. Domovní prohlídky, nekonečný výsledchy, kdy odjel Vráťa Brabenec, kdy odjel Skalák, kdy odjela spousta těchhle, tak já taky jsem myslel na to, že odjedu, že emigruju. Tohle byla ta hranice, hranice byla jako fyzický zničení, nebo mučení u toho výsledchu, tak to už by jako nemělo cenu, no.

OB: A co teda rozhodlo o tom, že jsi neodjel?

JT: No, nakonec jsme se rozhod setrvat a ta holka, se kterou jsem byl ženatej, s tou jsem se rozešel a vlastně taky to vyřizování těch (...) těch procedur odjezdovejch, bylo tak debilní, tak byrokratický, že jsem se na to prostě vykašlal, no. A pak už jsem tehdy měl romantickou touhu psát a nedokázal jsem si představit psát jinak, než česky. Vůbec.

OB: Tam právě i literatura byla součástí toho undergroundu a kde tam se to zlomilo? Jestli tam byla nějaká určitá doba, nebo kdy se to přeměnilo v ten underground? Nebo to tam bylo od začátku cíleně?

JT: Počkej, teďka nevim přesně, co myslíš. Ten underground byl vlastně furt stejnej, hudební, literární, ten byl pořád stejnej. Akorát jak jsem dospíval, tak vlastně mě víc fascinovalo prostě to psaní, že jo. To je takovej přirozenej výběr, někdo maloval, někdo se na to vykašlal a odjel někam na venkov mít stádo ovcí a to, že u toho psaní vydržíš,

to přijde tak samo od sebe, no. Ale jako ten prostor, to nebyl jenom underground, ten prostor toho svobodného vyjádření byla celá ta opozice, celej samizdat. A já jsem se potom našel v té partě, co dělala ten Revolver revue, takže to Revolver revue, to je sranda, to tady zrovna mám. (hledá v tašce) Když jsme byli starší, to už nám bylo jednadvacet, dvaadvacet, třiaadvacet, čtyřiaadvacet a vydávali jsme takovejhle časopis, no. Takže to mi za to stálo, to bylo bezvadný tady zůstat a dělat to.

OB: Šlo o to tam zachytit tu tvorbu, která vás baví, nebo nějakým způsobem být i v opozici právě tomu režimu?

JT: No, to byl základ. To byly přesně tyhle dvě věci, to vlastně, ta doba byla tak příšerná, že Češi, Čechoslováci mají jedno takový prvenství, na rozdíl třeba od Poláků, nebo Maďarů, že vyšel u Škvoreckého v Torontu slovník zakázaných spisovatelů, jo. A těch byly stovky, to byly asi čtyři stovky zakázaných autorů ať už teda to byli ti naši, námi obdivovaní, dejme tomu Brabenec, nebo Zajíček, anebo to byly z padesátých let, třeba katolický básníci, jako třeba Zahradníček, nebo Renč, anebo to byli lidi z té Havlovo generace, že jo. Těch byly desítky, stovky, takže vlastně to říkám, jenom kvůli tomu, že to, co my jsme chtěli publikovat, muselo splňovat ty dvě kritéria, že se nám to líbí a že to nemůže vyjít nikde jinde. A toho, co nemohlo vyjít nikde jinde, co bylo zakázaný, bylo tolik, že jsme ten časopis hravě naplnili a taky jsme se na rozdíl od toho undergroundového časopisu starší generace, toho Vokna, odlišovali tím, že jsme byli mladí intelektuálové a tiskly jsme tam spousta překladů a to byla třeba filosofický texty Susan, jo. Spousta Poláků, Herling Grudzinski, jo, například, nebo třeba Hanna Krall, která prala fantastický reportáže o Polsku, nebo dokonce o povstání ve varšavském ghettu a tady těch autorů, ať to byli Poláci, nebo Američani, byly desítky. Takže ten Revolver byl pro ten pravě underground takovej moc intelektuálskej. A my jsme napodobovali trochu světovou literaturu z šedesátých let. Protože jednak nás to bavilo, to číst, objevovat a rozšiřovat a jednat to všechno byla opozice, jakejkoliv tvůj svobodnej krok vlastně byl opozice.

OB: A využíval jsi toho prostoru třeba k propagaci Psích vojáků?

JT: Já mám pocit, že v tom Revolver revue, nepamatuju si, že by tam padlo slovo o Psích vojácích. To nějak (...), to nějak nebylo potřeba. To bylo, ty podzemní tamtamy byly stejně funkční, jako Facebook, když měli někde koncert, tak tam bylo naprosto narváno a ani jsi nevěděl, jak se to ty lidi dozvěděli. To právě ty policajti byli vždycky fascinovaný a vedli tvrdý výslechy a mysleli, kdoví jak to není neuvěřitelná konspirace, ale byla to prostě jen to, že si ty lidi od ucha k uchu, od ducha k duchu tu informaci

předávali, že jo. Byly prostě byty, byly hospody, já jsem věděl, že kdykoliv můžu přijet do Tábora, nebo do Olomouce, nebo do Brna a věděl jsem kam jít a potkal jsem podobný máničky jako já a všechno jsme si vždycky řekli.

OB: A..

JT: A ty to směřuješ jako na ty Psí vojáky, že jo?

OB: Jo, jo. Já se k tomu dostanu.

JT: Jo. No, jako většinou lidí, co chodili na koncerty Psích vojáků a zajímala je třeba literatura, tak znali třeba Revolver Revue. A dokonce si myslím, že to bylo něco, že se to furt neustále opakuje, že ta starší generace měla Plastic People a Vokno, tak tahleta mladší generace měla Psí vojáky a Revolver, no. Ale opravdu nevím o nějakým mediálním předávání informace o Psích vojáků jiný, než ten velkej článek Magora ve Voknu, to byl pro nás takovej důkaz toho, že ty starší nás uznávají a berou a byla to vlastně obrovská věc.

OB: Vzpomeneš si na ty léta, kdy Psí vojáci byli ještě zakázaný? Jaký pocity to vyvolávalo třeba v hudebnících, v bratrovi, že nemohli hrát oficiálně?

JT: Jako to, že (...), to bylo úplně samozřejmý a přirozený, jako to bylo úplně normální, to jsme si vůbec nedokázali představit jinak. Vlastně to, co jsme obdivovali, ať to byli literáti, nebo kapely, tak ti byli všichni zakázaný. Určitě to vedlo k takovému snobismu, že jo, že ti který mohli, tak s těma, na ty jsme se koukali skrz prsty a oni zas na nás se koukali jako na nějaký fanatiky, že jo. To bylo takový ty slavný, o tom psal Mikoláš Chadima, že ten underground je stejnej jako ty komunisti a my jsme se jim posmívali a (...) taková jako řevnivost, no.

OB: V druhý polovině osmdesátých let už ale skupina začala hrát oficiálně, měli povolenky a to rozdělení na tu zakázanou a oficiální teda část hudby, nebo scénu, ten přístup k tomu hraní, ta možnost, nazval bys to nějakým ústupkem?

JT: Já mám pocit, že to ani ústupek nebyl, že to postupem času ta zeď jako sama erodovala, jo. Taky se objevovali jako čím dál tím víc, jakoby odvážný, riskující, různí členové nějakých těch mládežnických organizací, který, jako nepředstavitelný, že by spolupracovali s těma kapelama třeba v roce '76, ale v roce '86 už to šlo, už jako se ty lidi daleko míň báli, už daleko víc riskovali, už jich bylo daleko víc. Už ten zákaz ty svobodný zóny byl jako víc nesmyslnější, jo. Já myslím, že ta spousta věcí hraje tu roli, a ten čas obrovskou, že taky ty opravdový komunisti, ty fanatici, ti už byli vlastně mrtví. Jako nějaký ty Stalinisti, tak taky jde o to, že jako v tom Rusku, nebo v tom Sovětským svazu byla takzvaná Perestrojka a daleko víc lidí zvedalo hlavy a poukazovali na to, že

v Rusku je skoro větší svoboda, než u nás, jo. Jako všechno tohleto, co byla taková ta mrtvá zóna, tak se začalo vařit a bylo to všechno jakoby barevnější. A vim, že jsme vedli nesčetný spory, jestli někde vystoupit, nebo nevystoupit, jo. A pak to nějak začalo bejt jedno, no.

OB: Včetně teda Národní třídy.

JT: No ne, tak ta Národní třída se nějak rozpadla před touhleto dobou, takže my jsme byli jako tvrděj underground, no, ale myslim, že jsme taky měli nějaký vystoupení. My jsme se právě rozpadli na Opatově, kde jsme hráli v nějakým legálním místě. A tam jsme se rozpadli, protože jsme se ožrali a už nás to nebavilo. My jsme byli fakt takový bohémský uskupení, že nám, pro nás ta hudba byla jakoby zábava a legrace, kdežto ty Psí vojáci, to bylo doopravdy, že jo. No.

OB: Co z tvého pohledu bylo tím pravým, že způsobilo rozpad Československa?

JT: Čeho?

OB: No, jako že skončila ta normalizace?

JT: Ty vole. (...) Jo. (...) Domnívám se (smích). Tak samozřejmě rozpad Sovětského svazu, že jo. Erodivání Sovětského svazu, neschopnost a nechut' se starat o svý satelity, jo. To, že ubylo teroru. To byla jedna z věcí. Potom ty informační technologie začly bejt výkonnější, že bylo jako těžší držet ty lidi jakoby od sebe, že jo. Ty, ten východoevropskej disent začal spolupracovat, Poláci, Maďaři, Češi. Všechny tyhleto otrěsy, v podstatě to, že ta normalizace u nás se rozpadla, bylo jenom pokračování nějakýho procesu, velkýho, globálního. Nebylo to hrdinstvím disentu, nebo hrdinstvím českého lidu, no.

OB: To jsem se chtěl se zeptat právě. Jak jste přistupovali k normalizačnímu, oficiálnímu tisku?

JT: No, vždycky jsem si byl vědom, že jsou skvělý vydavatelství, jako je třeba Odeon, kde ještě dnes vidíš, že oni ty knihy, který dělali dlouho a měli je schvalovaný, tak tam prostě v těch překladech nenajdeš chybu, jo. Takže vlastně spousta světový klasiky vycházelo. Já nevím, teďka jsem v antikvariátě viděl Steinbeck, Hrozny hněvu, tak tam nenajdeš překlep, jo. To je prostě výborně udělaný. A takže to jsem si byl vědom, že tyhleto knihy vycházely, ale jinak samozřejmě normalizační tisk a normalizační autoři, tak k těm člověk přistupoval s nedůvěrou, až bohužel s pohrdáním, jo. To bylo tak hlídaný a tak prosetý, že znova musim opakovat to, že teda Čechy maj prvenství v týchletý křeči. To na Slovensku dokonce bylo volnějc a o Maďarsku, Polsku nemluvě, jo. Takže u nás byly ty spisovatelé tak dlouho drženy v prokletí. To mám pocit, je

nějaká anomálie a úchylka, to je prostě něco tak nesmyslného a debilního, že to nemá obdoby prostě. (...) Ani v tom východním bloku.

OB: A média?

JT: No, média do toho roku roku '89 byly naprosto, prostě jak to říct. Jako první slovo, který mě napadne je odporný, lživý a podvodný. Jako to se vůbec nedá pospat, jo. Byly opravdu tou lživou, tou každé den se vynořující lží a samozřejmě byli lidi, který se snažili psát mezi řádky, nebo ironicky, ale toho bylo malinko prostě, no. Ty noviny, já jsem vlastně zjistil, že existují kulturní rubriky až někdy v roce '91, protože vzít noviny do ruky, to byla blbost. To vůbec nemělo smysl, že jo. To sloužilo fakt jenom k zotročování a ohlupování.

OB: Co ta transformace znamenala, právě pro třeba už nějaký ty kulturní rubriky, v těch novinách?

JT: A teďka myslíš nějaký ten rok '89, '90?

OB: '90, ano.

JT: No myslím, že bylo zas fascinující, jak se přes noc stali svobodnými. Jak se přes noc stali svobodnými, zvědavými, dobrými a fungujícími, no. Samozřejmě naráželi na meze naší nevzdělanosti a neschopnosti a to, že u nás, což v mé generaci je doteď, nebyla samozřejmostí znalost cizích jazyků, tak to je normální ale jinak běžný, že jo. A samozřejmě dodnes jsou naše kulturní rubriky, proti německým kulturním rubrikám takový jako zaostalý, no.(...) To je jedno.

OB: A fungovalo to v podobném duchu i u těch hudebních skupin? Že tam byla najednou nějaká volnost, otevřenost.

JT: No, asi podobně jako v literatuře, tak následovala úplná exploze všech těch kapel a všeho, všeho možného, ale já fakt tohleto nedokážu nějak popsat, ale vim, že vycházely ty časopisy o.. (*zvoní mobil a J.T. chvíli telefonuje*) (...)

OB: Tak, pokračujem v rozhovoru.

JT: No.

OB: Teď, jestli ty Psí vojáci, jestli jsi to ty nějak vnímal, že se změnilo jejich zobrazení, právě třeba v médiích v roce '89, '90?

JT: No, já jsem asi s překvapením vlastně vnímal, anebo i můžu doteď vlastně vnímat, že ta naše, já jsem tu naší skupinku, což teda právě jsem ti asi zapomněl říct, jak jsem mluvil o tom Revolveru a Psích vojácích, že předtím existoval časopis, samizdatovej, Violit, což byl takovej protoundregroundovej časopis tý naší skupinky z Malý strany. A já vlastně dodnes, a už tehdy jsem začal bejt šokovanej, že ty lidi, který se na tom

podíleli, já nevím teďka ty jména, že jo, to jsou takový ty notoricky známý, třeba Krachovský, Kremlická, z fotografek Fárová a ta kapela Psí vojáci, že ty lidi se vlastně prosadili doted'. A vlastně mě tehdy překvapilo, že ty Psí vojáci začli bejt tak hrozně slavný, protože já jsem měl pocit, že jsme jedna z mnoha takovejch skupinek. A vůbec jsem byl zaskočený vlastně tou odezvou. (...) No, tou, tou slávou, nebo něčím takovým, a pak jsem to bral jako normální věc, no. A dál jsem pracoval v Respektu a psal jsem si svůj Revolver a dělal jsem si svý věci a Psí vojáci koncertovali a hodně se o nich psalo, a byly s nima rozhovory, a byly někde fotky, a já jsem si na to zvyk jako normální součást života a připadalo mi, že maj vlastně štěstí, že jsou jako relativně mladý. Na rozdíl od těch Plastic People, ten jejich mediální obraz nebyl budovanej z minulosti. Nebyl budovanej z minulosti, kterým byly deset let zákazů, proces, ale vlastně byli tak mladý a že mediálně sledovaná byla jejich přítomnost. Tak to mi přišlo bezvadný, no, že tak mladý chytli ten rok '89, že vlastně fungovali jako normální kapela, bez nějaký obrovský zátěže minulosti. (smích)

OB: A to měli za sebou vlastně první EP akorát vydaný.

JT: No, myslim, že jsem ti ukazoval, že ho tady mám.

OB: Jo.

JT: Přesně tak, no. Takže na rozdíl od těch Plasticů, ty jejich základní věci vyšly už jakoby normálně, že jo. Pak tam byly takový ty starý věci, jako Baroko v Čechách, což byly potom takový ty pro fajnšmekry, no.

OB: Bylo to ovlivněný i počtem těch koncertů? Jestli jich bylo nějak větší množství, nebo (...)?

JT: Hele, já tohleto nedokážu říct, jako jo. Já mám pocit, že jednu dobu hráli v každý hospodě a furt mě s tím někdo otravoval a furt to někde bylo, takže kolik koncertů ani nevím, no. Takový to, že byla plná Lucerna, já jsem to nevnímal jako něco zvláštního, to patřilo k tý době, no.

OB: A to, když jste se spojili k Sestře, to jsi vnímal nějak trochu jinak?

JT: Když jsme spojili, co?

OB: K Sestře.

JT: Jo tohle, aha. No, jak o tom mluvím v těch dobovejch rozhovorech, tak si matně pamatuju, že tehdy bylo nějak, oznámili rozpad, že už nebudou. Tak my jsme s bráchou někde opíjeli, což jsme dělali dost úporně a on se rozhod, že teda zhudební tohle, že se mu to líbí a že vlastně naváže na tu dávnou dobu, kdy dělal moje texty a tak si odpočine od svejch a nějak začal tu kapelu znova budovat. Takže já jsem pak ostře vnímal to, že

jsem poprvé zažil to turné s nima. To velikánský, dlouhý turné a vlastně pro mě osobně to bylo zvláštní, protože jsem prvně viděl takový ty věci, že ten brácha se ráno vzbudí a dá si pivo, že jo. Což jsem prostě do té doby nějak nevěděl a taky jsem zjistil vlastně, co to je, to turné, nebo na vlastní davy jsem zažil fakt ty davy, který je nechtěly pustit. Zažil jsem všechny ty věci, jak mu stříká ta krev z prstů a takový a bylo to pro mě osobně takový docela traumatický, že jsem se z toho pak vrátil zpátky, do té své redaktorsko-novinářsko-spisovatelský cesty a už jsem vlastně s těma Vojákama nic moc společného neměl. Nějak jednu dobu chtěl nějaký ty texty, tak jsem mu nějaký dal a ani nevím, jestli je vůbec zhudebnil, ale vlastně tam už se úplně. (...) Pak jsme se samozřejmě vidali jako bráchové, nebo v těch hospodách, ale tohle bylo asi poslední, co jsem s tou kapelou měl jako tak úplně, pro mě důležitý, to bylo tohle. A kterej rok, to si zas nevzpomenu, '95, '96, tak nějak, no.

OB: A to turné, dalo by se ještě nějak popsat? Mohl bys to nějak přiblížit?

JT: No, pamatuju si, že jsme byli v Brně a pak mi to naprosto, totálně splývá v takovou clonu jednoho mejdanu a alkoholu-marihuanového rauše, kdy já už jsem se teda lišil tím, že jsem si s sebou vzal plavky a svoje a svoje plavací náčiní a dopoledne, kdekoliv tam byl bazén, jsem důsledně chodil plavat a oni si ze mě dělali srandu, že jsem jako takový to mimino z obalu Nirvany. Nevím, jestli znáš tu desku Nirvany, jak tam je takový to mimino?

OB: Nevermind.

JT: No, a mně už tehdy připadali, jako pitomý rockeři. Víš, jako (...) já jsem byl ten spisovatel, kterej se na ně dívá, trochu jako, a říkal jsem si, tak jako s tím chlastem se můžeš jen zabít, že jo. A přišlo mi to tak, no. Naštěstí měli toho Hazuku, kterej byl takovej ten střízlivej člověk, spolehlivej, takovej ten ochranný typ, jinak si vůbec nedovedu představit, že bysme se Skálou a s bráchou přežili tři dny někde. (smích)

OB: No a v té době tam ještě byl, Hazuka? To už. (...)

JT: Já myslím, že na tomhle turné snad byl.

OB: Podle mě odešel v roce '93, ale teď si nejsem jistej.

JT: Hele, asi se to dá zjistit, jo. Asi kdybysme si našli to cédéčko, nebo to dokonce vyšlo jako kazeta tehdy, ty Sestry. Tam je vzadu taková fotka, kde stojíme s Načevou, která tam zpívala v nějakým poli a tam snad ten Hazuka je. Nebo, že bych měl halucinace? Nevím.

OB: Dobře.

JT: Vim, že tam byl Luděk, to vim.

OB: Jdeme dál. Teď ještě, hrálo na začátku 90. let nějaký rozhodující, nějakou rozhodující roli to rozřazení žánrový?

JT: Vůbec, si toho nejsem vědom, jo. Jako myslíš, jestli to je underground, nebo není? Já mám pocit, že ty Psí vojáci s tou první si z toho opravdu dělali srandu, že nám to opravdu bylo jedno. My jsme vždycky těm novinářům říkali, že jsme undergroundovo-punkovo katolické uskupení a bylo nám to úplně jedno. Tohle mi bylo vždycky strašně sympatický, že ty Psí vojáci vždycky vystupovali v civilu. Já si pamatuju, jak je vždycky naplňovalo strašným smíchem, když byly ty festivaly a teďka přijela taková ta parta plná kluků, slušnejch a teďka vlezli do tý šatny a vylezli jako pankáči, otrhaný budny a špendlíky a vypadali strašně divoce a to jsem si z toho dělal srandu, jo. A ty Psí vojáci prostě jeli, vylezli z toho auta a zahráli jak byli. Nebo na těch deskách je to vidět, že jsou jako civilní, jo, že to důležitý je uvnitř, nebo je to to, co ze sebe vydáváš na tom pódiu, ale ten styl a žánr, to bylo fuk, no.

OB: A právě, když přišla ta vlna popularity k těm Psím vojákům, bavili jste se o tom, chtěli oni nějak toho využít, nebo ještě třeba se zvětšit a zveličit, dostat se do rozhlasu a do komerčních stanic potom?

JT: No ne, oni naopak, já si myslím, že na to úplně kašlali. Já si pamatuju jak mě docela naštvalo jak jsme seděli s nějakou redaktorkou televize a seděli jsme v Divadle Na zábradlí a ona chtěla tu Sestru do televize dát a že bysme každej měli asi deset tisíc. Já si říkal, no to je bezvadný jako, jo a brácha řek, že na to kašle a ostatní ani necekli, mávli rukou a vykašlali se na to, že to bylo, já mám fakt pocit, že jim to bylo fakt úplně jedno a že ten brácha byl v takovym rauši, jo, že třeba tyhle věci, kolik se toho prodá, kde to bude, bude to v televindě, bude to v rádiu, že mu bylo fakt úplně jedno.

OB: A třeba vztahy mezi dalšíma kapelama, jestli právě ty to třeba vnímaly nějak jinak, nebo (...)?

JT: Hele, nedokážu říct. To byli většinou takový jako kamarádi od toho baru. Což byli třeba lidi z Garáže, nebo určitě kamarádi z kapely Ženy, Hmyzák, ale toho byla spousta. Tys jel já nevím kam, do Ústí nad Labem a tam byli tyhle kámoši a jel jsi do Olomouce a tam byli tyhle kámoši a to bylo takový společenství těch lidí, jo. Nebo jsme se kamarádili s holkama z tý kapely Dybbuk, tak to byly takový uskupení, ale jak se kdo vnímal, jestli tam byly nějaký žárlivosti, asi tak normálně, no. Mně to připadalo celý takový nepřičetný, ožralý a zhulený. Bylo mi v tom dobře, ale vždycky jsem tu hlavu musel vysunout, prostě no.

OB: I třeba podobný dojem máš potom z těch posledních let Psích vojáků, po roce 2000?

JT: Hele, to jsem fakt nějak vůbec nevnímal, to jsem spíš vnímal jako osobně, protože jsem o toho bráchu měl strach a všelijak jsem ho doprovázel do nemocnic a to bylo, to byla spíš taková jako kavárie, no. Nebo si pamatuju jak z jednoho toho zájezdu jsme ho vezli rovnou do nemocnice a on ležel na zemi toho auta, chroptěl, měl bílou pěnu a já jsem řval „Co to je? Co to je?“ a kluci říkali „Hele, to je normální, to tak občas je.“. A nebo jak jsme spolu byli někde v Německu a on si prostě najednou začal píchat do břicha v nějakym zaplivanym bufetu, si začal píchat injekcí do břicha a já jsem říkal „Filipe co blbneš, jako?“ a on „Já mám cukrovku.“. Víš jako, já myslim, že jako ty mladíci jsme si na nějakou tu bohému hráli, na nějakej underground, na nějaký prokletý básníky a že on začal bejt prokletej tak, že dál už nemůžeš jít, jenom do tý smrti, no. To se mu teda, to teda uskutečnil, no. Ale jako muzikanta, nebo konzultanta hudby jsem mu nedělal, jo. To, o tom jsme se vůbec nebavili.

OB: Tady jsi neměl trochu strach z nějakýho negativního mediálního obrazu? Teďka o těch věcech, jak jsi mluvil?

JT: Jako strach z negativního mediálního obrazu?

OB: Bulvár, třeba že by se toho chytnul, nebo (...).

JT: No, já mám pocit, že ne, že my jsme nikdy nebyli pro ten bulvár jako stravitelný, nebyli zajímavý. Byli jsme vždycky jako takový ušmouraný, hlučný a neorganizovaný a chudý, takže to fakt ten bulvár nemohlo zaujmout, no.

OB: Co považuješ za největší úspěch Psích vojáků? Jestli třeba ty dokážeš něco ze svého pohledu něco říct?

JT: No, hele já to mám úplně obráceně. Já jsem naopak na to ho bráchu čím dál tím víc nasranej. Já si myslim, že tady měl bejt do sedmdesáti a že spíš to měl dotáhnout dál a tu Lucernu naplnit ještě v těch sedmdesáti, prostě jo. A nějakej úspěch, prostě to, nějaký dobrý písničky, no tak jo, no, ale já nemůžu mluvit o nějakym úspěchu jako moc. To já mám pocit, že pro spoustu lidí je to zajímavý a bezvadný doteď, ale mně vadí, že je to torzo, jo. Já si myslim, že to mohlo jít dál ještě. Ale to jsou nějaký takový bratrsko bříbuzenský představy, to vůbec nemá cenu do toho, se tím zabejvat, to fakt ten Romek, nebo Hazuka by ti řekl.

OB: A zmínil jsi vlastně i vystoupení v zahraničí, tak právě tohleto třeba by jsi zhodnotil jak? Že je to, bych si troufl říci, jedna z mála kapel, českých, která se takhle dostala i poměrně, docela do širokýho zahraničního působení.

JT: Hele, já myslím, že tolik ne, že vyšel nekrolog v New York Times, to se každému nepodaří, ale myslím, že nevím, jo, ty céděčka nenajdeš v Rotterdamu, nebo v Londýně v céděčkárně, tak co.

OB: Ale třeba i zpěvák kapely Arcade Fire, docela respektovaný kapely, veliký, ten v jednom rozhovoru zmínil Psí vojáky.

JT: Tak to je jako Picasso zmínil Josefa Ladu, no, asi tak, tak to je hezký, děkujeme. Asi měl dobrou náladu, no. (smích)

OB: A takže ty zahraniční koncerty, to byla spíš jenom taková.

JT: Hele, to spíš o tom nedokážu nic říct, protože to nevím, protože když jsem se jich zúčastnil, někde v Německu, tak jsme byli stejně s'atý jako na chmelnici, takže si z toho moc nepamatuju, nebo nevidím ten rozdíl. Nevím, nevím na kolik se tam zachytili.